

MRTT XIV. Vándorgyűlés

**Kis- és középvárosok szerepe a területi fejlődésben
Nagyvárad, 2016. szeptember 15–16.**

Klímaváltozás és gazdálkodói adaptáció

**Koós Bálint
MTA KRTK**

Klíímaváltozásról néhány szó

- *ENSZ Konferencia az Emberi Környezetről - Stockholm (1972) – környezetvédelem fontossága*
- *A Riói Nyilatkozat (1992) – ENSZ Éghajlatváltozási keretegyezmény (UN FCCC) klímaváltozás – cselekedni kell.*
- *Kiotói Értekezlet és Jegyzőkönyv (1997) – fejlett országokra kötelezően 5% kibocsátás csökkentés*
- *Doha (2012) (kiterjesztés 2020-ig)*
- *Párizs (2015) +2 Celsius fok, fejlődő országok is*
  - *(2016. szept. 3. Kína és USA ratifikálta)*

Klíímaváltozás – mezőgazdaság kapcsolata

- „*A mezőgazdaság* – így az élelmiszer-ellátás biztonsága – az a tevékenység, amely a természetes vegetáció mellett leginkább érzékeny a változó éghajlatra és az időjárásra.” (Vahava 2007:83)
- A klímaváltozás, többségében negatív hatásait kellő adaptációval mérsékelni lehet, amelyre több lehetőség is kínálkozik (Nordhaus 1991)

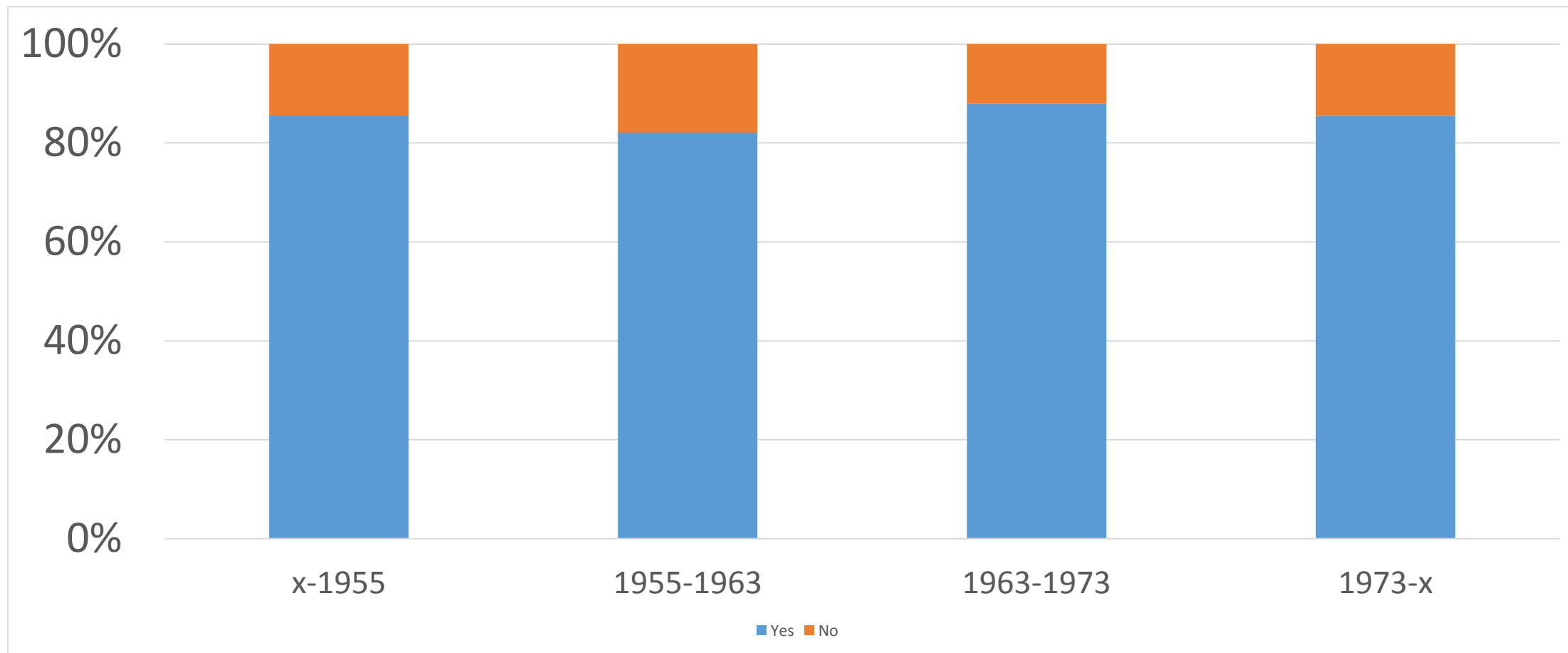
Néhány szó a vizsgálatról

- Pannonia Ethanol Zrt támogatásával valósult meg az adatfelvétel
- Telefonos lekérdezés a szerződéses viszonyban álló gazdálkodói körrel;
- 2015. júliusában valósult meg az adatfelvétel – TÁRKI;
- 270 értékelhető válasz, akik az ország mezőgazdasági területének 2%-án gazdálkodnak,
- NEM reprezentatív az adatfelvétel (szántóföldi, nagyobb gazdaságok)
- Téma – bioetanol üzem működésének hatása a gazdálkodókra
  - Eredmény: gazdasági kockázat csökkent, de közben a környezeti kockázat emelkedett!
- **Vizsgálandó a klímaváltozás percepciója és az adaptációs stratégia!**

... és a mintáról

- Átlag művelt terület 500 hektár (GSZÖ 2013-ban: gazdasági szervezeteknél 310 ha)
- Válaszadók
  - iskolázottak (felsőfokú szakmai végzettséggel bír: 50,1%)
  - Idősebb generációhoz tartoznak (30% 61 évnél idősebb)
- Jellemzően tisztán szántóföldi növénytermesztéssel foglalkoznak
  - Megj. – újabban érzékelhető az állattartás megjelenése, fejlődése.

Percepció – A mg. számára a klímaváltozás jelenti a legnagyobb kihívást?

Kockázat menedzselése – lehetőségek (ISO 31000:2009)

- Kockázat kerülése – érintett tevékenység felszámolása;
- A kockázat kiaknázása - új lehetőségek feltárása;
- Kockázat forrásának megszüntetése;
- Valószínűség csökkentése;
- Következmények mérséklése;
- Kockázat megosztása (biztosítás, fedezeti ügyletek)

Kockázat kezelése – a válaszok tükrében -1.

Kockázat: aszály, illetve az átlag és a maximum hőmérséklet emelkedése

- A kockázat forrásának megszüntetése, illetve a valószínűség csökkentése – ezekre nincs mód;
- Kockázat kerülése – érintettség csökkentése;
  - A válaszadó gazdák többsége (51%) **a kukorica vetésterületének csökkentésével reagált** a növekvő kockázatokra
  - Hosszabb távon a válaszadók 26%-a elképzelhetőnek tartja, hogy teljesen **felhagy a kukoricatermesztéssel** (40 év alattiak harmada!)
- A kockázat kiaknázása - új lehetőségek feltárása – nagy hőigényű növényfajták termesztése (pl. szója) – csupán néhány említés (kockázatkerülés, információhiány, beruházási igény...)

Kockázat kezelése – a válaszok tükrében 2.

Következmények mérséklése

- az aszálykockázat növekedésére a **szárazságtűrő kukorica hibridek termesztése**, amelyet a megkérdezett gazdák döntő része (84,8%) alkalmazott, gyakorlatilag birtokmérettől, iskolai végzettségtől függetlenül. Fiatalok körében alacsonyabb!
- Tápanyagutánpótlás
- Az aszály kártételének mérséklése érdekében a gazdák fokozott figyelmet fordítottak a **talaj vízvisszatartó képességének javítására**, ezzel összefüggésben változtattak a talajművelési módon is (86,1%).
- 16% jelezte, hogy öntözésfejlesztés révén kísérelte meg a kockázatok mérséklését (főként fiatalok – bizalom – gazdaságátadás!)
- Gép- és eszközfejlesztés (talajművelési mód váltása, JIT, precíziós gazdálkodás, biostimulátorok)

Adaptációt korlátozó tényezők

- **Tőkehiány (50%)**
  - Hitelfelvételi problémák
  - Állami földárverés
- **Szabályozási környezet (50%)**
  - Különösen öntözési beruházások esetében (víz árának alakulása?)
- **Információhiány (20%)**
  - Elbizonytalanodás?

Köszönöm a figyelmet!

koosb@rkk.hu

